

Lars Eje Larsson – en expressiv kolorist

När vi äntligen möttes för en intervju – Lars Eje Larsson har stått på min önskelista i flera år – hade han precis kommit hem från en resa i Indien. Intrycken därifrån hade ännu inte hunnit sätta spår i hans måleri men det kommer de säkert att göra. I ateljén fanns ett antal målningar med motiv från bland annat en vistelse i Marocko som visade hur säker han är på att fånga ljus, miljö och stämningar, som är totalt väsensskilda från den svenska Västkustens där han bor.

Akvarelltekniken har bokstavligen haft honom i sitt våld sedan 1970-talet. Lars Eje Larsson målade i olja redan i 12-årsåldern och deltog faktiskt i samlingsutställningar från det att han var 13 år. Då målade han stora, färgstarka dukar och genom sitt expressionistiska måleri fick han stor uppmärksamhet. Han sågs lite som ett underbarn vilket inte satte några spår hos honom. Bland sina kamrater talade han absolut inte om att han målade, då var det Pop och Rock, som gällde.

Hans familj uppmuntrade honom att skaffa ett ”riktigt” yrke och han insåg ju att ”underbarnsstämpeln” inte skulle hålla i så många år. Det var självklart för honom och hans närmaste att han skulle ha ett yrke med en konstnärlig inriktning – det enda han ville var ju att få lov att på något sätt få måla – och han valde mellan att bli bildlärare eller grafisk formgivare och han kom in på alla utbildningar (HDK i Göteborg, Konstfack i Stockholm och bildlärarutbildningen i Umeå.) Av olika skäl valde han slutligen att studera i Umeå. Där fick han kamrater från hela landet och Umeå var då fortfarande en universitetsstad under uppbyggnad. Det var aldrig tal om att han skulle söka till en av konsthögskolorna för att få en bildkonstnärsutbildning.

Han har aldrig ångrat att han valde att utbilda sig till bildlärare eller att han tillbringade några år i norra Sverige även om han i efterskott kan tycka att det trots allt kanske hade varit bättre med en rent konstnärlig skolning.

Under drygt tio år arbetade han 3/4 tid som bildlärare men gav slutligen upp då villkoren för undervisningen hela tiden försämrades och skolpengen i ämnet per elev rasade ner till tio kronor! Vad får man för material under ett läsår för tio kronor?

I sanningens namn var han till slut hjärtligt trött på att kämpa inom ramen för skolan och inte ha förhållanden som var drägliga nog för att kunna ge den undervisning han ville. Under 1990-talet gick det mycket bra för honom som konstnär. Han vågade därför kasta loss och helt ägna sig åt sin konst. Så småningom återkom dock lusten att undervisa, för han tyckte och tycker om att vara pedagog, men han ville inte återvända till skolan.

Numera har han helgkurser fyra, fem gånger om året. Administrationen överlämnar han då helt åt andra och koncentrerar sig enbart på undervisningen, som han under dessa förhållanden verkligen tycker är mycket rolig och inspirerande även för honom själv med allt det givande och tagande som den pedagogiska rollen innebär.

All hans kursverksamhet har varit och är i Sverige. Under ett tiotal år hade han ett hus i Provence men kom då inte längre än till att fundera över att även ha undervisning där men det stupade på allt som skulle ordnas praktiskt.

Trots att han är så van att undervisa så vill han inte splittra sig. En kurs innebär noggranna förberedelser och nytänkande, ingenting får tas för givet eller gå på rutin. När kursen sedan är över tar det därför ett antal dagar för honom att varva ner.

Personer, som inte själva arbetat med undervisning, har ingen aning om hur mycket arbete och koncentration det ligger bakom en till synes spontan, lekande lätt pedagogisk insats.

Provencalskt landskap II, 26x17 cm, 2005

På terrassen I, 26x17 cm, 2005

Tjejsnack, 56x36, 2008

En av hans vänner i Umeå visade honom en stor bok med akvareller av den nyligen bortgångne amerikanske akvarellmålaren Andrew Wyeth (1917-2009) och från den stunden var Lars Eje Larsson fascinerad inte bara av Wyeths måleri utan också av akvarellteknikens möjligheter, som han fortfarande efter närmare trettio år anser är outsinliga. En bidragande orsak till att han omedelbart gav sig i kast med den nya tekniken var att han inte längre tålde att hantera de lösningsmedel som krävdes för att arbeta i olja. Det hisnande mötet med den amerikanske akvarellmålaren låg helt rätt i tiden för hans hälsotillstånd.

Baderskan, 76x56 cm, 1996

Från början målade Lars Eje Larsson akvarell enligt alla konstens regler men snart tog målarlusten, experimentglädjen och hans eget temperament över framför regelverket. Eftersom han sedan tonåren var van att uttrycka sig i bild och att arbeta med färg och komposition fick han snabbt ett mycket fritt förhållande till akvarell. Han började med olika blandtekniker: inte bara blyerts (det är ju mycket vanligt), utan även olika slags krita och täckvitt t.ex.

När vi går igenom ett stort antal målningar i olika format i ateljén börjar jag ana att det finns en annan stor förebild ock-

så för Lars Eje Larsson, nämligen Göteborgsmålaren Olle Skagerfors (1920-1997), som han mycket riktigt alltid har beundrat och även periodvis inspirerats av.

Anders Zorn (1860-1920), som gjorde fantastiska akvareller, hör också till den krets av konstnärer han återvänder till. Speciellt en Zornmålning har genom åren varit viktig för honom. Det är en landskapsmålning där det finns två hus: det ena huset är uppbyggt av det vita utsparade papperet, det andra är målat med täckvitt. Kontrasten mellan de båda vita ytorna och hur den påverkar hela målningen har gjort att bilden etsat sig fast inom honom.

Ljus och kontraster är viktigt i hans måleri: kontraster mellan olika ytor och former, målade och utsparade. Lars Eje Larsson kräver inte bara mycket av sig själv, han ställer också krav på oss som möter hans bildvärld. Vi förs in i ett måleri där vi ofta själva får fylla ut antydna former allt efter erfarenheter och fantasi, vi kastas mellan ljus och mörker, mellan kaos och ordning, mellan ren abstraktion och mer eller mindre figurativa/realistiska former. Vissa målningar skänker en absolut vila, andra skapar en oro, som det kan vara svårt att verbalisera, den bara känns mycket tydligt.

Ibland slår pendeln över motivmässigt under en tid åt ett eller annat håll och så undan för undan arbetar han sig mot ett mittläge igen med en rikare motivkrets.

Vi talar om hur flertalet målningar kommer till, åtminstone periodvis. Runt väggarna i ateljén står uppspända akvareller och det ser ut som om Lars Eje Larsson mer eller mindre skvätt färg över papperet. Det är så han ofta börjar en målning, med en kaotisk färgyta. Ur den ska sedan en bild växa fram i en långsam process. Han finner en eller flera former att bygga vidare på och så småningom får han någonting att hända ur – för antagligen de flesta av oss – absolut ingenting, bara ”kladd”.

Jag får ett antal färdiga bilder förklarade för mig: hur en glaskanna växer fram mot en mörk yta, hur ett kärl tar form,

Glaskanna, 36x56 cm, 2003

en blomma utvecklas. Inte sällan måste jag själv i min fantasi fylla på med en fullständigare form eller en rörelse. När jag får förklaringen, hur han tänkt, vad han har byggt vidare på förefaller det nästan självklart att utgå från kaoset, men bara för den som har just Lars Eje Larssons förmåga och mycket långa erfarenhet av att arbeta med bilder, att se och plocka fram någonting ur just till synes absolut ingenting!

Naturligtvis använder han vanliga akvarellfärger men på hans arbetsbord står också rader med formar som innehåller olika pigment av pulvriserade färger. Han använder dem utan bindemedel. Lars Eje Larsson arbetar med små bomullstrasor som han doppar i vatten (de kan reda innehålla mycket gammalt intorkat färgpigment) och sedan i pulvriserad färg för att därefter dutta på färgen på papperet. Han drar upp former med trasan eller bara klafsar fram över ytan utan någon tanke bakom. Vill han ha mera vatten sprutar han på det med en sprayflaska. Han kan fortsätta så ända tills färgen torkar in och vill han ta bort något går det alltid att tvätta ur.

Ibland använder han en hårtork med munstycke och han ser den som ett arbetsverktyg, som man måste kunna behärska, på samma sätt som en trasa eller en pensel.

Celine, 26x17 cm, 2005

Färgpulvret utan bindemedel ger en helt annan struktur än de konventionella akvarellfärgerna och han tycker om de kontraster som uppstår då han arbetar med de båda lagen av pigment i en och samma bild. Han förstärker dessutom gärna ett uttryck med krita av något slag. Den här tekniken innebär att varje målning måste fixeras och han använder då helst fernissafixativ.

På mindre bilder fungerar det bra med att vaxa bildytan. Han drar över den med en liten vaxmaskin laddad med pyrovax. Sedan blåser han varmluft över ytan med en hårtork och polerar efter med en strumpa. Det blir som en form av gamla tiders enkaustik som egyptierna till exempel använde

Bertil, 76x56 cm, 2005

på sina mumieporträtt. Bildytan blir sammetslen och får en alldeles speciell lyster efter poleringen.

För alla akvarellmålare är förhållandet till det eller de slags papper de använder viktigt, avgörande för resultaten av deras måleri. Därför experimenterar många sig fram tills de finner pappersslag som passar deras sätt att arbeta och blir störda då de upptäcker plötsliga kvalitetsförändringar hos en fabrikant, då det faktiskt påverkar deras måleri, ofta i negativ riktning. Lars Eje Larsson har märkt stora förändringar, som inte passar honom i till exempel Fabrianos papper. Han får inte längre den grafiska känsla det tidigare gav. Hos Arches finner han en mera målerisk yta och på senare tid har han

även ibland börjat använda Canson Fonteney och Saunders Waterford.

För några år sedan gjorde han en ganska stor serie blomstermålningar. Det är ett laddat akvarellmotiv eftersom det kan vara allt på hela skalan från sötsliskiga och banala bilder till fantastiska akvareller: målningar genom tiderna av t.ex. Albrecht Dürer (1471-1528), Emil Nolde (1867-1956) som är väsensskilda och helt utsökta var och en i sitt slag; kraftfulla färgsprakande stilleben av Isaac Grünewald (1889-1946) där hans bästa blomstermålningar är magnifika, eller fyllda av poetisk magi som många av Helene Schjerfbeck's (1862-1946) blomstermotiv.

Den stora inspirationen och kicken till att verkligen måla blommor fick Lars Eje Larsson när han fick se svart/vita blommor av popkonstnären Jim Dine. Då var det bara att börja!

Nu släppte han loss hela sin kärlek till blommor av olika slag, hela sin sprakande färgglädje och formkänsla där han ibland tänjde ordentligt på gränserna mellan realism och abstraktion. Det handlade i den här bildsviten inte bara om att skapa former och meningsfulla tomrum för betraktaren. Det handlade också om en färgprocess där färgerna måste klinga i hela skalan från harmoni till disharmoni.

Blandteknikerna är viktiga i dessa bilder och ibland kan ett enda stråk av en "äcklig" neonfärg ge exakt den färgaccent som behövs för att lyfta en hel målning. (Titta på ett gråskimrande disigt landskap av den franske målaren J.B.C. Corot (1796-1875) hur han kunde lägga in ett eller två små, små röda färgfält och hur det eller dessa ger hela målningen liv.)

Under flera timmar gick vi igenom och pratade länge om mängder med akvareller gjorda under ett antal år och olika perioder: stilleben, kvinnofigurer, "Scener" (interiorer med människor där rummet och gestalterna och berättelsen om dem måste fungera som en enhet), landskap och de marockanska stadsbilderna. Jag fick då den där alldeles speci-

Röd Hibiscus, 70x46 cm, 2001

ella och sällsynta känslan i mellangärdet, som många av oss kan få då vi blir speciellt berörda av ett konstverk, en text, ett musikstycke... Det kan vara omöjligt att med ord förklara varför man känner så starkt, till och med fysiskt, inför någonting som en eller flera människor har skapat, som når ut till oss andra och som då ofta förmedlar en känsla av tidlöshet, hur gammalt eller hur nutida det än är!

JACQUELINE STARE

www.larsejellarsson.se